

PUBLIKACJE ZA ROK 2021

1. **Antos J. SJ, *Parafia Paszkówka. Materiały do historii parafii i wspomnienia, przygot. do druku W. Królikowski SJ, Wydawnictwo WAM, Kraków 2021, s. 184, faksymilia, fot., il., mapy.***

Oprawa twarda, 19 cm

Publikacja składa się dwóch części. Pierwszą stanowi zbiór materiałów dotyczących historii rodzinnej parafii autora, jezuitę Józefa Antosa (1928-2019). Są to przede wszystkim łacińskie dokumenty z archiwum parafialnego w Paszkówce, których fragmenty zostały przetłumaczone na język polski. Materiały te nie tylko dokumentują dzieje parafii, lecz także stanowią przyczynek do historii lokalnej gminy Brzeźnica i całego regionu. Druga część pracy to osobiste wspomnienia ks. Antosa z lat młodości, które spędził w rodzinnej Paszkówce. Wspomnienia te ukazują życie społeczne i religijne mieszkańców wsi oraz przywołują postacie, które na stałe zapisały się w pamięci lokalnej społeczności.

2. **Graff T., *Epidemie w dziejach Wadowic w okresie przedrozbiorowym – studium przypadku miasta małopolskiego, „Studia Historica Gedanensia”, t. XII, 2021, s. 192-209, tab.***

Oprawa miękka, 24 cm

Analizując dokumenty znajdujące się m.in. w archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie oraz archiwum parafialnym wadowickiej parafii pw. Ofiarowania Najświętszej Marii Panny, autor odnalazł informacje dotyczące licznych epidemii trapiących staropolskie Wadowice. Na dużą skalę zarazy dotknęły miasto w latach 1585, 1601, 1652-1653. Lokalne epidemie miały też miejsce w latach 1730-1772. Odnaleziona przez badacza w archiwum wadowickim notatka z 1756 r., spisana przez ówczesnego ks. proboszcza Antoniego Smolikowskiego, pozwoliła na wskazanie związków między cyklicznie nawiedzającymi miejscowość zarazami a wezwaniem ołtarza głównego w kościele Wszystkich Świętych, Ofiarowania NMP. Zgodnie bowiem z zapiską proboszcza podczas epidemii lat 1652-1653 mieszkańcy Wadowic zawierzili swoje miasto opiece Matki Bożej. Publikacja zawiera aneks, w którym zawarta jest wspomniana relacja o konsekracji kościoła i ołtarza głównego oraz o pożarach i epidemiach nawiedzających miasto. Aneks jest w łacińskim oryginale i polskim tłumaczeniu.

3. **Historia Kalwarii Zebrzydowskiej w obrazach oczami Kazimierza Wiśniaka widziana i Jego ręką narysowana. Wydanie II poszerzone, red. i wybór tekstów A. Bucki, Wydawnictwo 3Kolory, Kalwaria Zebrzydowska 2021, s. 122, fot., il. kolor.**

Oprawa twarda, 24 cm

Inspiracją do opracowania i wydania niniejszej książki stał się brak publikacji o charakterze informatora, w prosty i interesujący sposób przedstawiającej historię [--] Miasteczka oraz górującego nad nim dostojnego Sanktuarium. Sądzę, że dla Mieszkańców Kalwarii [Zebrzydowskiej] i okolic, nade wszystko zaś dla przebywających tu Pielgrzymów oraz Turystów, lektura tej pozycji będzie przydatna i ubogająca.

Uroki [--] regionu zostały pięknie opisane przez XIX-wieczną poetkę Marię Sandoz-Podolanę. Dzieje Sanktuarium z kolei opracowane przez o. Czesława Bogdalskiego oraz ks. prof. Hieronima Wyczawskiego.

(Od Autora)

4. **Kołpak P., Czaniec. Dzieje wsi i parafii spisane w setną rocznicę rozpoczęcia budowy kościoła św. Bartłomieja, Societas Vistulana, Kraków 2021, s. 457[3], tab., fot., kolor.**

Oprawa twarda, 26 cm

Dzieje każdej miejscowości to historia ludzi z nią związanych. [--] To także historia gorliwych duszpasterzy [--]. Dzieje miejscowości to w końcu historia dziedzictwa kulturowego i materialnego – to dzieje świątyni, w których jak w zwierciadle odbija się religijność tutejszej wspólnoty. To również dzieje niezwykłych kapliczek, wyznaczających szlaki pobożności, oraz cmentarza parafialnego [--], nekropolii będącej miejscem pamięci o zmarłych. Dzieje każdej miejscowości to przecież historia nas samych i naszych przodków. W taki sposób skonstruowana została ta książka. Wychodząc od dziejów miejscowości, zmierzamy do poznania historii parafii, by w końcu zagłębić się w koleje losu duchowego centrum wsi – kościoła parafialnego pw. św. Bartłomieja Apostoła.

(Z okładki)

Autorem publikacji jest dr Piotr Kołpak z Pracowni Inwentaryzacji i Digitalizacji Zabytków Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, autor książki *Kult świętych patronów Królestwa Polskiego w czasach Jagiellonów*.

5. **Nowakowski A., Rejman A., Prawno-organizacyjne podstawy działalności Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Polsce. Od 1867 r. do czasów współczesnych, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2021, s. 136, tab., fot., kolor.**

Oprawa miękką, 26 cm

Monografię cechuje prawidłowa warstwa edytorska, dobry język, który jest łatwy w odbiorze dla Czytelnika [--] Wszystko to sprawia, iż wywód i przedstawienie poszczególnych problemów jest prawidłowe i logiczne [--] Zasadniczo mamy do czynienia z pracą, która stoi na odpowiednim poziomie badawczym, jest interesująca zarówno dla znawców podjętej przez Autorów tematyki, jak i dla osób, które posiadają po prostu potrzebę poszerzenia swoich wiadomości na temat Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”. Pracę oparto na solidnym materiale bibliograficznym [--] Stworzona w ten sposób baza z jednej strony budzi szacunek, a z drugiej powoduje, że jest ona różnorodna, co także pozytywnie rzutuje na całość rozważań [--] Uważam, że przedstawiona praca powinna [--] zostać opublikowana, gdyż stanowi ważny przyczynek do podjętej tematyki. Zwrócono w niej także uwagę na mało akcentowane do tej pory kwestie, jak [--] prawne podstawy funkcjonowania TG „Sokół”.

(Z recenzji dr. hab. Krzysztofa Koźbiała, prof. UJ)

Publikacja zawiera bibliografię oraz indeksy geograficzny i osobowy.

6. **Obywatel świata. Patron Kalwarii Zebrzydowskiej. Wydanie drugie opracowane w pierwszą rocznicę wyboru Jana Pawła II na Patrona Kalwarii Zebrzydowskiej, oprac. P. Bielecki, red. K. Bielecki, Wydawnictwo 3Kolory, Kraków 2021, s. 36[24], faksymilia, fot., il., mapy.**

Oprawa twarda, 23 cm

7. **Ochotnicza Straż Pożarna w Ryczowie 1921-2021. Stulecie społecznej służby, red. D. Fryc-Piętak, Wydawnictwo Scal-Bis Tomice, Ryczów 2021, s. 75[1], fot.**
Oprawa miękką, 22 cm

8. **Płonka K., Powrót, przygot. do druku M. Biel-Pająkowska, Wyd. Maria Biel-Pająkowska i Drukarnia i Wydawnictwo Grafikon, Wadowice 2021, s. 45.**

Oprawa miękką, 21 cm

Tomik poezji Krzysztofa Płonki, mieszkańca Choczni i studenta Akademii Górniczo-Hutniczej, opracowany i przygotowany do druku przez Marię Biel-Pająkową, dzięki której dorobek młodego, dwudziestojednoletniego poety został ocalony od zapomnienia. Krzysztof Płonka zginął w Krakowie 4 grudnia 1979 r. w do dziś niewyjaśnionych okolicznościach.

9. **Sak J., Jeśli zechcę, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 2021, s. 61[1].**
Oprawa miękką, 21 cm

10. Witkowski K., Witkowski M., *Historyczne wykorzystanie potencjału doliny Skawy*, „Energetyka Wodna”, nr 1/2021 (37), s. 40-42, fot. kolor, mapa
Oprawa miękka, 30 cm

Potencjał hydroenergetyczny doliny dolnej Skawy jest wykorzystywany przez człowieka od ponad 500 lat. W okresie XVI–XIX wieku w dolinie Skawy utrzymywano sztuczną młynówkę, nad którą ulokowane były młyny zbożowe, tartaki i folusze. Po upadku tradycyjnego młynarstwa wodnego przez blisko sto lat nie korzystano z siły płynącej z wody. Liczne pomysły na produkcję energii elektrycznej na Skawie lub jej dopływach ziściły się dopiero w 2019 roku na zaporze w Świnnej Porębie.

(Ze wstępu)

11. Wichman W., *Związek Strzelecki na zatorszczyźnie (1913-1914), wprowadzenie, oprac. nauk.*, red. K. Meus, Wydawnictwo Księgarnia Akademicka, Kraków–Zator 2021, s. 182, tab., fot.
Oprawa miękka, 21 cm

Autor sam w sobie mógłby stać się tematem osobnego opracowania. Ten wybitny społecznik i patriota niewątpliwie zasługuje na upamiętnienie nie tylko poprzez wydanie jego pracy. Tekst jego autorstwa stanowi cenny przyczynek do dziejów zarówno Zatora, jak i polskich organizacji paramilitarnych tego okresu.

Obszerne wprowadzenie do tekstu obejmuje informacje na temat tekstu źródłowego, odnalezionego w zespole Towarzystwo Sportowe „Strzelec” zasobu Archiwum Narodowego w Krakowie. Następnie redaktor prezentuje sylwetkę autora, niezmiernie interesującą postaci, o czym już wspomniano. Z kolei charakteryzuje Zator i Zatorszczyznę okresu sprzed wybuchu I wojny światowej jako środowisko działalności Związku Strzeleckiego, zwracając szczególną uwagę na organizacje społeczne, tzw. niepolityczne. Istotne dane zilustrował tabelami. Natomiast w ostatniej części wprowadzenia przedstawia dzieje zatorskiego „Strzelca” na tle rozwoju tej organizacji w Galicji.

(Z recenzji prof. nadzw. dr. hab. Janusza Wojtyczy)

Publikacja, która jest pierwszym tomem projektu wydawniczego „Książnica Zatorska”, zawiera indeksy osobowy i geograficzny.

11. *Z dziejów parafii Witanowice*, red. R. Góralczyk, S. Putek, Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Lgota, Lgota 2021, s. 258, il., fot.
Oprawa miękka, 24 cm.

Kolejna publikacja wydana przez Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Lgota. Zespół redakcyjny pod kierunkiem Szymona Putka i Ryszarda Góralczyka opracował niepublikowaną dotąd pracę Matyldy Boroń *Czternastowieczna parafia witanowska*,

jej stara świątynia i plebania, opatrzył przypisami i dokonał korekty nieścisłości, które znalazły się w tej opowieści. W publikacji zawarto kalendarium dziejów parafii oraz biogramy księży w niej pracujących¹.

¹ Recenzję autorstwa Krzysztofa Koźbiała publikujemy na s. 273-275.
